

فیلم و سینما (۱)

هنر نقد فیلم

جستارهای ویکتور پرکینز بر سینمای مکس آفولس

(ویراست دوم)

نویسنده: ویکتور پرکینز

گردآوری و ترجمه: بشیر سیاح

سرشناسه: پرکینز، ویکتور اف. ۱۹۳۶-م (Perkins, Victor F).
 عنوان و نام پدیدآور: هنر نقد فیلم: جستارهای ویکتور پرکینز بر سینمای مکس افولس / ویکتور پرکینز؛
 گردآوری و ترجمه بشیر سیاح.
 مشخصات نشر: تهران: همرخ نگاشت، ۱۴۰۲.
 مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص: ۱۴/۵×۲۱ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۳۷۷۲-۱-۵
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتاب حاضر گردآوری و ترجمه چندین مقاله تالیف ویکتور پرکینز است.
 موضوع: افولس، ماکس. (Ophuls, Max): ۱۹۰۲ - ۱۹۵۷ م.
 موضوع: سینما -- آلمان -- تهیه‌کنندگان و کارگردانان
 شناسه افزوده: سیاح، بشیر، ۱۳۶۸، -، مترجم، گردآورنده
 رده‌بندی کنگره: PN1۹۹۸/۳
 رده‌بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۲۳۳۰۹۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۲۶۹۶۴۰

عنوان کتاب:	هنر نقد فیلم (ویراست دوم):
عنوان فرعی:	جستارهای ویکتور پرکینز بر سینمای مکس افولس:
نویسنده:	ویکتور پرکینز:
گردآوری و ترجمه:	بشیر سیاح:
طراحی جلد و گرافیک:	چهار نقش:
چاپ:	پردیس دانش:
نوبت چاپ:	دوم، زمستان ۱۴۰۲:
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۳۷۷۲-۱-۵:
شمارگان:	۳۰۰ نسخه:
قیمت:	۱۷۵،۰۰۰ تومان:

کلیه حقوق برای انتشارات همرخ نگاشت و مترجم محفوظ است. هرگونه بازنشر چاپی،
 الکترونیکی یا صوتی منوط به اجازه کتبی ناشر است.

نشانی: تهران، خیابان بهار جنوبی، برج بهار، طبقه اول اداری، واحد ۴۸۹
 تلفن: ۰۲۱-۷۷۶۱۵۸۶۴ و ۰۹۱۰۳۳۰۳۸۸۲ وبسایت: www.hamrokh.com

برای حفظ محیط زیست، کاغذ این کتاب
 از منابع جنگلی مدیریت شده و تجدیدپذیر
 تهیه شده است.

تقدیم به

امیرحسین سیادت و علیرضا رسولی نژاد،

و برادرم، که حامی همیشگی ام بوده.

مقدمه مترجم

ویکتور پرکینز، منتقد و نظریه پرداز بزرگ سینما، از چهره های کلیدی حرفه نقدنویسی به شمار می رود، با قلمی قاطع، نگاهی جامع و تحلیل هایی موشکافانه و چندوجهی. نوشته هایش در کنار گستره اطلاعاتی که منتقل می کنند، طریقه صحیح و اساسی تماشا و تحلیل فیلم را هم یادآور می شوند. پرکینز همچون معلمی آگاه، مطلع و چیره دست، جهان های پیدا و پنهان فیلم ها را پیش روی خواننده اش می گشاید و به تفسیر دقیق و جزئی نگرانه مؤلفه های سبکی و مضمونی می پردازد. بخت یار بوده که مخاطبان فارسی زبان در طول سالیان متعددی از طریق کتاب فیلم به عنوان فیلم (با ترجمه عبدالله تربیت، و به همت انتشارات خجسته)، تا حدود بسیاری با پرکینز آشنا شده اند، اما فرصت کمتری فراهم شده تا مقالات و جستارهای او نیز به فارسی برگردانده شوند. متونی هر چند معدود اما راهگشا در نشریاتی همچون مووی (که خود از پایه گذاران بود) و فیلم کوآرتلی در مورد فیلمسازانی نظیر مکس افولس، اتو پرمینجر، جان فورد، هوارد هاکس، و نیکلاس ری. در این میان شاید آثار پرکینز در باب افولس سرآمد دیگر نوشته هایش باشند و امروزه نام پرکینز با افولس تلاقی یافته. پرکینز شش متن جستارگونه در مورد فیلمساز محبوب و یگانه خود به نگارش درآورد، اما همین شش متن را باید ثمره عمر و جان او در نظر گرفت. در پشت سطر به سطرشان، مردی دانا، بینا و خبره ایستاده که با درایت بالا به خوانش خرد

فهرست

۷	درباره فیلمساز
۱۱	مقدمه داگلاس پای
۳۷	مصاحبه جان گیز با ویکتور پرکینز
۶۵	درباره سکانس لیتس «در نامه‌ای از یک زن ناشناس»
۹۷	افولس علیه واگنر و دیگران
۱۱۹	«همان آهنگ قبلی!»
۱۴۷	لذت: «نقاب» و «مدل»
۱۶۳	لذت: «خانه تلیه»
۱۷۵	«سرخ‌پوش، اما نه ملکه»
۱۸۵	گزیده فیلم‌شناسی

درباره فیلمساز

مکس افولس^۱، فیلمساز شهیر آلمانی، با نام اصلی مکسیمیلیان اُپنهاایمر، در سال ۱۹۰۲ در شهر زاربروکن به دنیا آمد. در اوایل دهه ۱۹۳۰ بود که کارگردانی را با ساخت فیلم‌هایی همچون عروس معاوضه شده^۲ و مغالنه^۳ آغاز کرد. افولس که اصالتی یهودی داشت، در بحبوحه قدرت‌گیری هیتلر و رایش سوم، مجبور به گریختن از آلمان شد و متعاقب آن در ایتالیا، هلند و فرانسه به ساختن فیلم ادامه داد و آثاری همچون بانوی همه^۴، الهی^۵ و دردسر پول^۶ را خلق کرد. او نهایتاً در سال ۱۹۳۸ به تابعیت کشور فرانسه درآمد.

با اشغال فرانسه به دست نازی‌ها، افولس بار دیگر مجبور به مهاجرت شد و این بار به آمریکا فرار کرد و با کمک پرستون استرجس توانست در هالیوود مشغول به کار شود. هرچند در این میان وقفه‌ای شش ساله بین آخرین فیلمش در فرانسه و اولین تجربه‌اش در آمریکا به وجود آمد. نخستین گام در هالیوود با تلخی و افسوس بسیاری برایش همراه بود. او به کارگردانی فیلمی با عنوان انتقام به تهیه‌کنندگی هوارد هیوز برای کمپانی آر.کی.ا. مشغول شد، اما هیوز یک هفته پس از آغاز کار، او را به دلیل کندی روند فیلمبرداری اخراج کرد.

تبعید^۷، با حضور داگلاس فیربنکس، جونور، اولین فیلم هالیوودی تکمیل شده افولس بود که به نوعی اشاره به هیوز و ماجراهای فیلم انتقام دارد.

1. Max Ophuls

3. Playing at Love

5. Divine

7. The Exile

2. The Bartered Bride

4. Everybody's Woman

6. The Trouble With Money

در سال ۱۹۴۸ افولس شاهکار خود، نامه‌ای از یک زن ناشناس^۱، اقتباسی از داستان اشتفان تسوایگ، را کارگردانی کرد که مشهورترین فیلم هالیوودی اش به شمار می‌رود. دو نوار با نام‌های گرفتار^۲ و لحظه‌بی احتیاطی^۳ دیگر فیلم‌های هالیوودی او را تشکیل می‌دهند. افولس در سال ۱۹۵۰ به اروپا بازگشت و دوران موفقی را در آنجا رقم زد.

او در فرانسه چرخ‌وفلک^۴ را با اقتباسی از نمایشنامه آرتور شنیتسلر کارگردانی کرد. در سال ۱۹۵۳ با اقتباس از سه داستان از مویسان فیلم لذت^۵ را ساخت. ساختار و روایت منحصربه‌فرد این فیلم به کام برخی از فرانسوی‌ها، از جمله آندره بازن، خوش نیامد و در زمان اکران خود جنجال آفرین شد. هرچند افرادی همچون گدار هم بودند که شجاعانه به حمایت از این فیلم و کارگردان مهاجر آلمانی‌اش پرداختند. افولس یک سال بعد گوشواره‌های مادام...، یکی دیگر از فیلم‌های تحسین‌شده‌اش را ساخت و در نهایت در سال ۱۹۵۵، واپسین فیلمش، لولا مونتس^۶، را با حضور مارتین کارول و پیتیر یوستینف کارگردانی کرد.

فیلمبرداری چهار فیلم پایانی او بر عهده کریستین ماتراس بزرگ بود که همراستا با وسواس و دقت فراوان افولس نسبت به جزئیات، به نمایش هر چه باشکوه‌تر فیلم‌هایش کمک فراوانی کرد. میزانسن‌های چشم‌نواز، فضای اپرت‌گونه و حرکات ظرافتمندانه و متداوم دوربین از میان چشم‌اندازها و بناها، در دل ملودرام‌هایی برگرفته از کمدی و تراژدی، جوانی، شهوت، جاه‌طلبی و لذت، همگی از نشانه‌های ثابت سینمای او هستند.

افولس آن چنان دل‌بسته نماهای تعقیبی بود که جیمز میسون، بازیگر فیلم‌های گرفتار و لحظه‌بی احتیاطی، شعر طنزی در این ارتباط سرود، با این

1. Letter From an Unknown Woman

2. Caught

3. The Reckless Moment

4. La Ronde

5. Le Plaisir

6. The Earrings of Madame de...

7. Lola Montes

مضمون که: «نمایی که لازم ندارد تعقیبی، برای مکس بیچارهٔ عزیز دارد چه رنجی». به رغم اینگونه شوخی‌ها، او فیلمسازی بود توانمند و قهار هم در چینش دقیق میزانش و عبور دادن والس‌گونهٔ دوربین، و هم خلق جهان‌هایی یکسره انسانی، عمیق و باورپذیر.

مکس افولس در نهایت پس از صدمات و مشقات فراوانی که در عمرش متحمل شد - و هر بار پا پس نکشید - در ۲۶ مارس ۱۹۵۷ در شهر هامبورگ آلمان چشم از جهان فرو بست. فرزند او، مارسل افولس، نیز راه پدر را در پیش گرفت، هرچند نه در مسیر فیلم‌های داستانی، که در جهت فیلم‌های مستند. مصیبت و همدردی 'شاخته‌شده‌ترین اثر اوست که به جنایات نازی‌ها در طول جنگ جهانی دوم می‌پردازد. سرنوشت چه بازی‌هایی دارد.